

فصلنامه‌ی علمی-ترویجی دریچه

پرونده‌ی این شماره: **نساختن**

شماره‌ی ششم

قیمت: ۲۰ هزار تومان

بر حسب درخواست خانه‌ی نشریات دانشگاه تهران،
متن نامه‌ی اعطای امتیاز علمی-ترویجی به این نشریه عیناً نقل می‌شود:

بر اساس مجوز شماره ۲۸۴۱-۷۴۰ تاریخ ۱۳۹۸/۱۲/۲۰
با اعطای امتیاز نشریه حرفه‌ای به نشریه «دریچه معماری»
از سوی معاونت محترم پژوهشی دانشگاه تهران موافقت شد.
بر این اساس نشریه‌ی «دریچه معماری» یک نشریه علمی-ترویجی محسوب می‌شود.

محمد زارع چاهوکی
مدیرکل امور فرهنگی و اجتماعی دانشگاه تهران

فصلنامه‌ی دریچه‌ی معماری

شماره‌ی ششم، زمستان ۹۸ و بهار ۹۹

مدیرمسئول: پدram فیضی

سردبیر: محمدجواد احمدی‌زاده

صاحب امتیاز: انجمن علمی معماری دانشگاه تهران

ناظر علمی: محمد نورانی

سروراستار: آناهیتا کلهرنیا

مدیر هنری و طراحی جلد: حامد کمال‌زاده

طراح گرافیک نشریه: امید خوئین

مدیر اجرایی: پویا یوسفی

اعضای هیئت تحریریه

مشاور سردبیر: حسین ارشدی

دبیر بخش برگردان: سپیده حاجی‌محمودزاده

دبیر بخش مرور: یاسمن یزدی

دبیران بخش گفت‌وگو: سروش افشارپور، یاسمن امیرذهنی

دبیر بخش نسخه‌ی چندم: سام سبزواری

اعضای گروه ویراست

الهه اشرفی، محدثه حسینی، شیرین نوروزیان، عسل نشاطی‌فر،
فریما نکویی

اعضای گروه ترجمه

نسترن فراهانی، شقایق گلشاهی، یاسمن نجاتی، سما نیکوزاد

با تشکر از

محمد زارع چاهوکی (معاونت دانشجویی دانشگاه تهران)،
علی حیدری و پرهام ظهیر

حامی مالی

کانون فرهنگی آموزشی قلم‌چی

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه . قیمت: ۲۰۰۰۰ تومان

چاپ‌خانه: عصر پونه . قلم‌های این شماره: نیان و زر

صفحه ۱۴

گذشته‌انگاری

بی‌تا و اثنی‌پناه / صفحه‌ی ۵۸

معنای وجود فیزیکی در عصر دیجیتال

آلا طالبیان / صفحه‌ی ۶۶

موسیقی جامد؛ از شنیدار تا خلق معماری

تسترن فراهانی / صفحه‌ی ۷۰

حقیقت از یاد رفته

سمارچی / صفحه‌ی ۷۸

معماری منهای معماری

پویا یوسفی / صفحه‌ی ۸۲

مفهوم فضای خالی در هنر دوره‌ی اسلامی

شقایق ناجی / صفحه‌ی ۹۰

در ستایش نشستن باطل

شهاب‌الدین تصدیقی / صفحه‌ی ۱۶

ما را از شر ساختمان‌هایمان نجات دهید!

محمدجواد احمدی‌زاده / صفحه‌ی ۲۲

معماری علیه کارکرد؛ ساختن بدون هدف

امیرحسین مقتدایی / صفحه‌ی ۳۰

نقش‌آفرینی کاربران در نساخته‌های معماران

بهارک بختیاری / صفحه‌ی ۳۶

زمین صفر

سعید چراغعلی / صفحه‌ی ۴۲

مسابقات معماری؛ کوشکی برای نساختن

پدرام فیضی / صفحه‌ی ۵۰

برج‌های بلند در کوچه‌های باریک

علیرضا مگربیان / صفحه‌ی ۷۵

تصویر
سازی

**چه می‌شد اگر چارلز مور استاد مبانی
نظری معماری دانشکده‌ی ما بود؟**

مرتضی عزیزی / صفحه‌ی ۱۳۰

هیروشیما اندکی بعد از پسر کوچک

سعید سلطانی / صفحه‌ی ۱۳۴

ایستادن در برابر آزادراه‌ها

مریم عمارلو / صفحه‌ی ۱۳۸

قصه‌ی بی‌پایان نساخته‌ها

محمدفرید مصلح / صفحه‌ی ۱۴۶

از دانشگاه چیزی در نمی‌آید

امیرعباس علیاری / صفحه‌ی ۱۵۲

دقیقه‌ه

امید رضائی / صفحه‌ی ۱۵۸

خانه‌ای که هنوز نارنج داشت

سیدهادی آل‌داوود / صفحه‌ی ۹۴

جهان، بدون جهان‌نما

مهدی رتادی، آناهیتا جم، الیکا طوسی / صفحه‌ی ۱۰۲

آن سوی دیگر: سرزمین رویا

هیلدا حسنی / صفحه‌ی ۱۱۰

دستت رو محکم گرفتم، تو خیابونی که نیست

مریم بادایی‌زاده / صفحه‌ی ۱۱۶

غزل کیوسک‌های بدقواره

کامیار صلواتی / صفحه‌ی ۱۲۲

لگوهای دکوری

پرهام ظهیر / صفحه‌ی ۱۲۶

حریم بصری

محمد مهدی رحمتی / صفحه‌ی ۱۰۶

خط آسمان فضای شهری

زهرا رضائی / صفحه‌ی ۸۷

صفحه ۱۶۸

فراتر از معماری

جیسون فاراگو / سما نیکوزاد / صفحه‌ی ۱۷۰

شهر زمین

لیبوس وودز / نسترن فراهانی / صفحه‌ی ۱۷۵

لیبوس وودز

لوئیس والس / نسترن فراهانی / صفحه‌ی ۱۷۸

چه می‌شد اگر؛ میراث ساخته نشده

ویتولد ریپکونسکی / نسترن فراهانی / صفحه‌ی ۱۸۲

معماری و فیلم

تری میر بوک / یاسمن نجاتی / صفحه‌ی ۱۸۶

ایده‌ی فضای تهی

ماروچ کریو / سپیده حاجی محمودزاد / صفحه‌ی ۱۹۲

ابرخالی

مایکل کیمل مان / یاسمن نجاتی / صفحه‌ی ۱۹۸

سوپر استودیو و امتناع از کار

راس الفلاین / شقایق گلشاهی / صفحه‌ی ۲۰۴

آرمان شهرهای مسموم

ادوین هیثکت / سما نیکوزاد / صفحه‌ی ۲۱۲

صفحه ۲۱۴

پرواز بر فراز واقعیت

بهارک بختیاری / صفحه‌ی ۲۱۶

نگاه سرخپوستان؛ به مثابه‌ی یک میراث

شیرین نوروزیان / صفحه‌ی ۲۲۰

مروری بر آثار لیبوس وودز

بهار مرادی / صفحه‌ی ۲۲۴

بی‌برنامه

دینا شکرایی / صفحه‌ی ۲۲۸

جایی میان ساختن و نساختن

یاسمن یزدی / صفحه‌ی ۲۳۲

من یک معمار متفکرم

رویا کابلی / صفحه‌ی ۲۳۸

پروژه‌ی آقای لاوسون

بی‌تا واثقی‌پناه / صفحه‌ی ۲۴۲

انسان خردمند

آدین رضایی سنجایی / صفحه‌ی ۲۴۶

تکرار یا ایده‌های نو؟

فاطمه عرفانی و زهرا نوربالا تفتی / صفحه‌ی ۲۵۰

گفت و گو با فرہاد احمدی

یاسمین امیر ذہنی / صفحہ ۲۵۶

گفت و گو با ابراہیم پوستین چی

سروش افشارپور / صفحہ ۲۶۴

گفت و گو با محمد حسن فروزانفر

سروش افشارپور / صفحہ ۲۷۶

صفحه ۲۸۸

سیحکم

مسخ

کوثر محمدی / صفحه‌ی ۲۹۶

یادداشت‌های زیرزمینی

یاسمن نجاتی / صفحه‌ی ۲۹۷

صد سال تنهایی

کوثر محمدی / صفحه‌ی ۲۹۸

مسخ

یاسمن نجاتی / صفحه‌ی ۳۰۰

نسخه‌ی چندم

سام سبزواری / صفحه‌ی ۲۹۰

نسخه‌ی چندم

کوثر محمدی / صفحه‌ی ۲۹۲

انگار آن‌جا نیستم

سام سبزواری / صفحه‌ی ۲۹۴

اختراع انزوا

سام سبزواری / صفحه‌ی ۲۹۵

محمد جواد احمدی زاده

دانشجوی کارشناسی

زبان و ادبیات فارسی

و مهندسی معماری دانشگاه تهران

سر دبیر

*

گمان می‌کنند که من جدولی از کلمات دارم که اتفاقاً بیشترشان با «نون» شروع می‌شود، وقتی از رونمایی شماره‌ی قبل باز می‌گردم، دست می‌کنم در جیبم و چشم می‌بندم، دستم را روی یکی می‌گذارم و به ناگهان یکیشان را انتخاب می‌کنم، شماره‌ی ششم که شد «نساختن» درآمد! گرچه که یاور نمی‌کنید، اما این گونه نیست، پس از مدتی طولانی بحث و تبادل نظر وقتی نساختن مطرح شد، ما مجذوبش شدیم، ابتدا نه گفتنی صرف به نظر می‌رسید؛ اما دیدیم که نساختن فقط نفی امری نیست، بلکه خود نیز امری است و ماهیتی مستقل دارد، دالی است که مدلول‌های پنهان بسیاری در جهان اطراف ما دارد و شاید بی‌ربط‌ترین پدیده‌ها را کنار هم بگذارد و یک‌جا احضارشان کند؛ این چیزی است که از یک موضوع توقع می‌رود؛ شمولی که کلی‌گویی و ساده‌انگاری نیست و می‌تواند نوع نگرش ما را به مسائل تکراری تغییر دهد و چنان عینکی باشد که هر کس می‌زند ولی لزوماً یک چیز نمی‌بیند.

ادامه >>

نساختن اما عنوانی رعب‌آور است. احتمالا اگر در گفتگویی عادی از دهان کسی بشنویم، اگر فحش قلمدادش نکنیم، در لایه دفاعی فرو رفته و ساکت می‌شویم؛ اما ذهن ما از درون مشغول پرخاش است. دارد با خودش کلنجار می‌رود که «این یعنی چه؟ از کجا آمده؟ اشتباه نمی‌کنم؟» برخی‌مان زود رنجیم و سریع واکنش نشان می‌دهیم: «لطفا بیشتر توضیح بدهید، چه می‌گویید؟ چه کار کنم؟» اما ما هم نمی‌دانیم! البته این پرخاش زودگذر است و در ذهن ما به سرعت از دل این واژه، تداعی‌هایی زاده می‌شود از چیزهایی مختلف. ما به شکلی سعی می‌کنیم تا نساختن را به بند بکشیم و هرطور شده تصویری از آن در ذهن خود بسازیم و تصورش کنیم. تصور کردن وضعیت نساختن سخت نیست، اصلا غیرممکن است. چون هرچه درباره‌اش می‌گوییم در حال ساخت چیزی یا بر ساخت چیزی هستیم. ما به ناچار این مفهوم را برای خود ساده می‌کنیم و به قدر مصداق‌هایی از دیده و شنیده‌ها و خوانده‌مان تقلیل می‌دهیم. اما لزوما این ساده‌سازی و تقلیل، اتفاق بدی نیست؛ بلکه اتفاقا در دل همین جست‌وجوهاست که بسته و گریخته، ایده‌هایی متولد می‌شود که خود ارزش بررسی و بیان دارند. ما هیچ‌گاه چیز جدیدی خلق نمی‌کنیم؛ بلکه با نگاه نقادانه، هرآنچه را که هست به چالش می‌کشیم و به گونه‌ی جدیدی آن را صورت می‌بندیم تا تازه‌ها در این فرآیند متولد شوند. این فرآیندی فرسایشی، اما زایاست که چنگ در آن می‌زنیم بلکه چیزی نیز نصیب ما شود.

اولین چیزی که شاید از نساختن به ذهن هر کس خطور کند وجه مصدری آن است. از خود می‌پرسیم؛ مگر می‌شود نساخت در حالی که جهان کنونی ما میراثی است از ساخته‌ها. و مگر می‌شود ما معماران نساختم در حالی که ساختن است که هویت حرفه‌ای ما را تعریف می‌کند و به ما به عنوان فردی فعال و موثر در جامعه تشخیص می‌دهد. اینجاست که نساختن، به چالش کشیدن پیش‌فرض‌های ذهنی ماست و سعی می‌کند تعاریف معمار و معماری را -چون «بی‌معمار»- از وجهی زیر سوال ببرد تا شاید با تلاش برای بازتعریفش چیزی در خفایای ذهنمان کشف کنیم.

اما احتمالا نساختن دلالت‌های دیگری هم دارد. نه، قطعا دارد؛ چنان که در این شماره می‌بینید. عده‌ای سراغ تاریخ را گرفتند و کسان و وقایع را با این دید واکاویدند، بعضی زمان حال را به بوته‌ی نقد کشیدند و چاره جستند و بسیاری هم نساختن را از زوایای شخصی خود دیدند؛ حتی جهان‌هایی را نشانمان دادند که لزوما واقعی نیست. نساختن از جنبه‌ای یعنی فراموش کردن این جهان آشنا با زیر سوال بردن قواعدش و تلاش برای ساخت جهانی دیگر با تحلیل و تجزیه‌ی همین قواعد آشنا؛ یعنی جهانی موازی با جهان ما، جهان نساختن.

ما نام نساختن را بر چیزی گذاشتیم که نمی‌دانستیم -و البته هنوز نمی‌دانیم- که چیست و فقط تلاش کردیم تا جور دیگر ببینیم و خود را آزاد بگذاریم تا در دریای ایده‌ها غوطه بخوریم و «سر فرو بردم من آن‌جا تا کجا سربرکنم». قصه کوتاه، آنچه در ادامه می‌خوانید، صید ما از این دریاست.